

Street for Art Festival Praga Caput Cultura

18. – 19. září, 2014

ZÁPIS Z KONFERENCE

DEN 1

PANEL I: ROLE KULTURY V ROZVOJI MĚSTA

Účastníci panelu:

Ernst Woller (radní města Vídně, předseda komise pro vědu a kulturu)

Krzysztof Nawrotek (vedoucí architektury na Fakultě architektury, designu a životního prostředí, Univerzita v Plymouth)

Jiří Fajt (generální ředitel, Národní galerie v Praze)

Weston Stacey (výkonný ředitel, Americká obchodní komora v České republice)

Moderátor panelu:

Petr Vizina (vedoucí zpravodajské redakce kultury České televize)

- V současné době se Praha prezentuje obrazem, který je velmi úzce vymezený a s nímž se většina jejích obyvatel neztotožňuje. Tento obraz navíc nebere v úvahu fakt, že všichni turisté nejsou stejní, ale mají rozdílné zájmy a potřeby. Proto je důležité pracovat na proměně obsahu kultury v Praze a udělat Prahu více „sexy“.
- Polovina zmínek o Vídni ve světových médiích souvisí s kulturou, což podtrhuje význam turismu pro tuto metropoli, uvedl Ernst Woller. Přibližně 70% všech turistů, které Vídeň přiláká, cestuje do Vídně především za kulturou. Každý rok se tak ve Vídni prodá kolem 20 milionů lístků na kulturní akce.
- Krzysztof Nawrotek poznamenal, že za kulturu a zábavu je možné označit velmi širokou škálu aktivit. On sám pak chápe kulturu v širším slova smyslu, než je obecně chápána. Podle pana Nawratka je kultura v podstatě vše, co se ve městě odehrává, tedy celý život. Kultura je to, jak lidé komunikují, jak se stravují, jak se oblékají, jak užívají svůj volný čas, atd.
- Krzysztof Nawrotek jako ideální model pro město vnímá ten, kde město patří výhradně jeho občanům – kde všechny pozemky města jsou v rukou veřejnosti, nikoli v rukou soukromých a podniky vykonávají své činnosti na pozemcích, které nevlastní.
- Jiří Fajt se domnívá, že kulturní instituce, které nabízejí kvalitní umění a kulturu, mají nezastupitelnou normativní roli.
- Jak podpořit společenský dialog o významu a roli kultury a získat informace o přáních a potřebách veřejnosti? Je třeba vytvořit platformy pro veřejnou diskusi, která by měla hmatatelný dopad na fungování kulturních institucí. Např. veřejnoprávní média by v tomto měla hrát důležitou roli. Podle pana Fajta by však veřejnoprávní média mohla společenskou diskusi o důležitých tématech podporovat lépe.
- Jiří Fajt se domnívá, že posilování přímé demokracie ve městech je cesta pozitivním směrem. Kupříkladu občané Berlína spolurozhodují na všech městských projektech pomocí dobře fungujícího dialogu mezi politiky a občany.

- Pan Nawrotek vyprávěl příběh o projektu olympijských her v Krakově. Vedení města přišlo s tímto nápadem a město na něj vynaložilo značné finanční prostředky. Občané si později vymohli referendum o tomto projektu, které k velkému překvapení vedení města dopadlo pro projekt negativně.
- Je důležité mít na paměti, že bohatý kulturní život ve městě vyplývá z aktivní a angažované komunity.
- Kultura by měla zůstat anti-elitářská a měla by se především soustředit na komunikaci mezi lidmi.

SEMINÁŘ I

Vedoucí semináře:

Lukáš Jiříčka (divadelní dramaturg a režisér radio-artových kompozic)

Petr Vizina (vedoucí zpravodajské redakce kultury České televize)

- Seminář se zaměřil především na zhodnocení stávajících oficiálních platforem pro veřejnou diskuzi o kultuře v Praze a na nápady pro vytvoření nových platforem. Hlavními otázkami byly: „Jaké nové instituce by měly nahradit stávající poradní výbor pro umění a kulturu Magistrátu hlavního města Prahy? Jaké kompetence by tato nová instituce měla mít? Kdo by měl být jmenován jako člen této instituce? Je koncept formální instituce pro debatu o kulturních otázkách nezbytný?“
- Mezi účastníky semináře byli zástupci kulturního sektoru, členové Metropolitní ozvučné desky a Václav Novotný (náměstek primátora hl. města Prahy).
- Hosté se v debatě shodli na výhodách stávajícího poradního výboru – Metropolitní ozvučná deska. Nicméně tento výbor nemá rozhodovací pravomoc a závisí na spolupráci hl. města Prahy se zástupci kulturního sektoru.
- Shoda mezi účastníky panovala také v otázce důležitosti kontinuálního strategického plánování a institucionalizace diskuzní platformy.

PANEL II: KULTURA PRO MÍSTNÍ VS. KULTURA PRO NÁVŠTĚVNÍKY MĚSTA – JAK PROPOJIT TYTO DVA SVĚTY?

Účastníci panelu:

Václav Novotný (náměstek primátora hl. m. Prahy, předseda Komise pro udělování grantů v oblasti cestovního ruchu)

Andrea Kostner (zástupkyně ředitele pro produkci, Rada pro turismus města Vídně)

Petr Šourek (pionýr korupčního turismu)

Šárka Tittelbachová (vedoucí katedry cestovního ruchu, Vysoká škola obchodní v Praze, předsedkyně správní rady CzechIt)

Moderátor panelu:

Pavλίna Kvapilová (novinářka, televizní moderátorka a vizuální umělkyně)

- Účastníci panelu debatovali o současných podmínkách turismu v Praze – Petr Šourek nastínil problém otázkou „Jak prezentujeme krásy Prahy?“ Ačkoliv my sami jako občané tohoto města bychom nikdy nenavštívili muzeum středověkých mučičích nástrojů, doslova nutíme turisty, aby toto místo navštívili. Nebylo by vhodnější s nimi spíše sdílet naši pravou místní kulturu, tedy ty aspekty města, které by jim umožnili Prahu zažít tak, jak ji vidí místní obyvatelé?“
- Hosté také vyjádřili politování nad faktem, že turisté často bývají místními obyvateli považováni za „vetelce.“ Všichni řečníci se shodli na stanovisku paní Kostner, která řekla: „Turisté a místní obyvatelé opravdu nemají různé potřeby.“ Šárka Tittelbachová a Václav Novotný pak zdůraznili význam projektů, které jsou zajímavé jak pro turisty, tak místní jako například Letní Letná nebo United Islands of Prague.
- Andrea Kostner zmínila, že je velmi důležité snažit se šířit kulturu mimo centrum a přivést turisty i do okrajových částí města. Pro tyto cíle je mj. klíčová dobrá infrastruktura a veřejná doprava.
- Přítomní se na závěr shodli, že je potřeba posílit vztah mezi turisty a místními obyvateli, a že snažit se o to by měly především instituce jako Turistické informační centrum, oficiální pražský portál a průvodci města Prahy.
- Mezi nedostatky města Prahy údajně patří nízká kvalita pražských průvodců, neúplné informace pro návštěvníky a nedostatečná komplexní strategie pro cestovní ruch.

SEMINÁŘ II

Vedoucí semináře:

Andrea Kostner (zástupkyně ředitele pro produkci, Rada pro turismus města Vídně)

Šárka Tittelbachová (vedoucí katedry cestovního ruchu, Vysoká škola obchodní v Praze, předsedkyně správní rady Czechlt)

- Podle údajů, které uvedla Andrea Kostner, je roční rozpočet Rady pro turismus města Vídně přibližně 24.6 miliónů EUR, z čehož 70% je generováno z místní pobytové daně, 11% pochází z rozpočtu města Vídeň a 18% získá rada vlastní výdělečnou činností. Cestovní ruch představuje přibližně 4% HDP města Vídeň.
- Vienna Experts Club je jedním z projektů Rady pro turismus města Vídeň. Jedná se o vzdělávací program pro pracovníky hotelů a cestovních kanceláří ve Vídni a jeho cílem je zlepšit kvalitu služeb.
- Rozpočet Prahy pro cestovní ruch je ve srovnání s Vídni omezený. Pražská informační služba, jejíž webové stránky slouží jako vyhledávač různých kulturních a zábavních akcí v Praze, nemá dostatečnou kapacitu, aby pokryla veškeré události konající se ve městě.

PANEL III: UMĚNÍ A KULTURA VE VEŘEJNÉM PROSTORU

Účastníci panelu:

Martina Taig (výkonná ředitelka, KÖR Vídeň, umění ve veřejném prostoru)

Benjamin Foerster Baldenius (architekt, člen Raumlaborberlin)

Harry Sachs (spoluzakladatel a člen představenstva, ZK/U, Centrum pro umění a urbanismus)

Marcela Straková (výkonná ředitelka, Prague Quadrennial 2015)

Moderátor panelu:

Šárka Havlíčková (programová ředitelka projektu Plzeň 2015 – Evropské hlavní město kultury, na mateřské dovolené)

- Šárka Havlíčková poukázala na to, že Praha má novou regulaci umění ve veřejném prostoru. Tato regulace se prý týká především trvalejších instalací, jako jsou např. sochy a objekty.
- Martina Taig zmínila vídeňský projekt, kde lidé otevřou své domovy umělcům a ti vytvářejí umělecká díla v jejich domovech. Tento projekt vede k silnějšímu propojení mezi veřejným a soukromým prostorem.
- Harry Sachs se podělil o příklad projektu – hotelu vyrobeného z billboardů. Tento nejlevnější hotelový pokoj v Berlíně přináší jedinečný zážitek z města jak turistům, tak místním obyvatelům města.
- Účastníci se shodli, že je škoda, že město Praha zatím není příliš otevřené nápadu poskytnutí opuštěných budov komunitám, které by výměnnou za možnost jejich bezúplatného využití budovy udržovaly a využily je k poskytnutí nějaké služby veřejnosti, čímž by místo opět ožilo. Pozitivní příklady takovéto spolupráce již v zahraničí existují.

DEN 2

PANEL IV: PODPORA LOKÁLNÍ KULTURY

Účastníci panelu:

Ronald Zarzycki (projektový manažer, zakladatel 2B Fair Foundation)

James Thomas (vedoucí instrumentálních služeb, Hackney Music Service, Londýn)

Radek Vondra (starosta městské části Praha 14)

Michal Krívohlávek (pracovník pro komunikaci s občanskými sdruženími, městská část Praha 10)

Moderátor panelu:

Olga Škočková Bláhová (konzultant v oblasti kulturní politiky)

- James Thomas se podělil o své zkušenosti z Hackney, což je část Londýna, která se nachází na sever od centra města. Nejsilnější charakteristikou Hackney je jeho rozmanitost. Je místem, kde je rozmanitost oslavována a vytváří opravdu pestrou lokální kulturu. Hackney ovšem také čelí mnoha výzvám. Přibližně 30% dětí v této části Londýna žije na hranici chudoby. Hackney má velký úspěch s iniciativou zaměřenou na mládež s názvem Youth Hackney. Tato iniciativa poskytuje mládeži informace o volnočasových aktivitách, kulturních událostech, ale také rady, jak se připravit na budoucí povolání a aktuální informace o pracovních příležitostech. Cílem této iniciativy je podporovat osobní rozvoj mladých lidí v Hackney a dát jim tak základ pro kvalitní život.
- Radek Vondra s politováním přiznal, že Praha 14 nyní má omezené možnosti co zajišťovat volnočasové a kulturní aktivity pro její obyvatele, a to především z důvodu nedostatku kulturních zařízení a prostor. Praha 14 je však v oblasti kultury velmi aktivní a starosta Vondra doufá, že Praha 14 brzy bude dobrým příkladem ostatním městským částím.
- V současné době se v Praze 14 ročně koná asi 70 akcí. Pan Vondra by rád dosáhl hranice přibližně 200 akcí za rok. Tento cíl však nemůže vedení městské části naplnit samo. Součástí plánu je tedy posílit lokální kulturu a dát příležitost místní komunitě, aby sama aktivně přispívala do kulturního programu, který se v městské části pro její obyvatele a návštěvníky odehrává. Dle jejího starosty má Praha 14 volné finanční prostředky pro podporu lokální kultury, tyty však nejsou využity především z důvodu nedostatku kvalitních iniciativ a projektů.
- Účastníci panelu souhlasili s názorem Jamese Thomase, že organizace pracující s místními komunitami by měly mít odvahu spolu více spolupracovat a překonat obavy ze ztráty identity nebo významu jejich organizace. Měly by do vzájemné spolupráce přinášet své nejlepší know-how a dovednosti tak, aby společně dosáhly cílů nespěšnějších pro místní obyvatele.

- Obavy o financování by neměly stát na samém počátku úvah o způsobu podpory lokálních kultur. Prvním krokem by mělo být ujasnění si, čeho chceme dosáhnout. Pan Thomas je také toho názoru, že komunitní kulturní centra by se neměla spoléhat pouze na veřejné finanční prostředky, ale měla by také vyhledávat financování od soukromého sektoru.
- Michal Křivohlávek řekl, že jako svůj hlavní úkol vnímá přesvědčit politiky, aby si byli vědomi toho, že zapojení komunity do chodu města je zcela zásadní záležitostí. V Praze 10 existuje asi deset aktivních občanských sdružení, z nichž se většina vymezuje proti vedení městské části.
- Roland Zarzycki hovořil o svých zkušenostech získaných při práci pro projekt Wrocław – Evropské hlavní město kultury 2016. Zdůraznil, že místní vlády by neměly navrhnout kulturní strategie samy o sobě, ale naslouchat tomu, co lidé a občanská sdružení navrhnou. Zarzycki zdůraznil, že politici nemají dělat věci pro lidi, ale s lidmi. Měli by tedy dobře znát potřeby a přání lidí a podporovat jejich aktivní zastoupení.
- Radek Vondra poznamenal, že každá část Prahy má svou vlastní identitu, historii a způsob života, a že něco takového by vždy mělo v rozhodování hrát velkou roli.

SEMINÁŘ IV

Vedení semináře:

James Thomas (vedoucí instrumentálních služeb, Hackney Music Service, Londýn)

Michal Křivohlávek (pracovník pro komunikaci s občanskými sdruženími, městská část Praha 10)

- Na základě svých zkušeností z Londýna pan Thomas doporučuje, aby prvním krokem ke spolupráci uměleckých a kulturních organizací působících ve stejné městské části Prahy bylo identifikování společných zájmů. Pak je důležité přesvědčit všechny strany, aby spolupracovaly jako partneři. Pro takové partnerství je potřeba stanovit jasné cíle. Je velmi důležité, aby všichni zúčastnění měli dobrou představu o cílech a kýžených celkových výsledcích spolupráce. V neposlední řadě by výsledky této spolupráce měly být vyhodnoceny a veškerá poučení by měla mít vliv na další projekty.
- Současný stav je takový, že různé neziskové organizace působící v oblasti kultury mezi sebou soutěží o veřejné finanční prostředky, místo toho, aby spolupracovaly.
- Podle pana Thomase jsou základní školy, díky povinné školní docházce, skvělým místem, kde nastartovat změnu. Projekty uskutečněné ve spolupráci se základními školami dosáhnou ke všem dětem.
- Je důležité dát dětem něco, díky čemu se budou cítit sebevědomě a dobře a co je bude motivovat k objevování svých nejrůznějších nadání. V tomto ohledu může mít hudba velmi pozitivní přínos. Školství v Anglii má proto zavedenou povinnou hudební výchovu.
- Děti a mladí lidé by měli být zapojeni do diskuze o projektech, které se jich přímo týkají.

- I když je žádoucí, aby co nejvíce lidí bylo zapojeno do diskuze, vždy je potřeba někoho, kdo hraje roli koordinátora a jedná na základě strategie.

PANEL V: VÝZKUM A STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V KULTUŘE

Účastníci panelu:

Lia Ghilardi (zakladatelka a výkonná ředitelka Noema Culture and Place Mapping)

James Doeser (zakladatel projektu Culture Case, nezávislý výzkumník)

Eva Žáková (vedoucí útvaru Institut umění, Institut umění – Divadelní ústav)

Jaroslav Novák (vedoucí oddělení vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení, Český statistický úřad)

Moderátor panelu:

Petr Návrat (spoluzakladatel Oh & Návrat Joint Planning Laboratory, konzultant v regeneraci měst)

- Lia Ghilardi zdůraznila, že před vypracováním strategie je zapotřebí mít jasno v cílech, o které usilujeme, a výzvách, kterým čelíme. Přitom je třeba uvážit tři základní skutečnosti: (1) obyvatele, (2) hospodářství, a (3) geografii. Navíc je také třeba zmapovat potenciál různých částí města přispívat ke kulturnímu životu ve městě.
- Výzkum má plánování v kultuře rozhodně co nabídnout, pokud je proveden řádně. Problémem je, že často politické rozhodnutí předchází řádnému průzkumu situace. Výzkum pak má pouze zpětně ospravedlnit ono politické rozhodnutí. Ve Velké Británii formulaci národní kulturní politiky předcházela náročná a velmi extenzivní výzkum. Např. průzkum veřejného mínění zjistil, že většina lidí se cítila z kultury vyloučena.
- Je důležité, aby orgány veřejné správy více přemýšlely o poptávce a nikoli pouze o nabídce.
- Jaroslav Novák vyjmenoval některá omezení, která se týkají výzkumu v oblasti kultury, jako jsou např. dostupnost dat, používání nedokonalých klasifikací, fakt, že i ne-kulturní organizace přispívají do kultury a přesto nejsou zahrnuty do statistik, a nesoulad mezi sídlem organizace a místem, kde vykonává svou činnost.
- Data ukazují, že kultura tvoří asi 2% HD. Ve skutečnosti je ale její přínos pro ekonomiku a společnost mnohem větší.
- Kultura v ČR je soustředěná především v Praze, kde se odehrává přibližně 50% všech kulturních aktivit.

SEMINÁŘ V

Vedoucí semináře:

Lia Ghilardi (zakladatelka a výkonná ředitelka Noema Culture and Place Mapping)

James Doeser (zakladatel projektu Culture Case, nezávislý výzkumník)

- Výzkum v oblasti kultury využívá různé druhy dat: aktivity, místa konání, údaje o investicích, účast na akcích, atd. K nalezení relevantních dat pro výzkum je tedy zapotřebí porozumění toho, k čemu výzkum slouží a jaký je jeho účel.

- Pokud vyvíjíte strategii, je nutné ji formulovat tak, aby bylo posléze možné vyhodnotit míru naplnění jejích cílů. Jak politici, tak nezávislí vědci, by měli být zapojeni do strategického plánování. Je důležité, aby tito nezávislí vědci byli do tohoto procesu zapojeni již od jeho počátku, a mohli tak pomoci s návrhem strategie a nastavením měřitelných indikátorů.
- K vytvoření strategie pro určitou skupinu je zapotřebí segmentace cílových skupin.
- Čím přesnější a podrobnější kulturní strategie je, tím je snazší změřit její dopad a účinnost.
- Objem kvantitativních dat, která má Praha k dispozici, je rozsáhlý. Vyfiltrování relevantních dat ale není snadným úkolem.

PANEL VI: KREATIVNÍ PODNIKÁNÍ

Účastníci panelu:

Calvin Taylor (profesor kreativní ekonomie, Univerzita v Leeds)

Jana Vinšová (spoluzakladatelka a výkonná ředitelka, CZECHDESIGN)

Jan Dobrovský (vedoucí oddělení podpory podnikání a inovací, hlavní město Praha)

Petr Suška (konzultant strategického plánování, Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy)

Moderátor panelu:

Milota Sidorová (projektová manažerka a koordinátorka, reSITE)

- V České republice roste zájem podnikatelského sektoru o spolupráci s kreativními průmysly. Jana Vinšová se podělila o svou zkušenost, kdy se každý rok řada firem obrací na CZECHDESIGN s žádostí o zprostředkování spolupráce s designéry.
- Kreativní průmysly patří mezi globálně nejdynamičtější odvětví ekonomiky. I v Praze se tomuto odvětví daří, a to navzdory doznívající ekonomické krizi. Praha potřebuje dlouhodobou vizi pro kreativní odvětví. Je třeba také nalézt způsob, jak je začlenit do strategie města.
- V Praze kulturní a tvůrčí odvětví tvoří asi 10% HDP a Praha se na kreativním podnikání v celé ČR podílí 54%.
- Petr Suška poznamenal, že Praha má velmi omezenou schopnost měřit dopady svých grantů. Bez mechanismu, který by toto efektivně umožňoval, je obtížné zajistit, aby se granty využívali co nejlépe. Dalším problémem spojeným s granty je, že subjekty se rovným dílem podělí o dostupné finanční prostředky, které však nikdy nejsou dostatečné. To vede k tomu, že tyto subjekty jen přežívají nebo pomalu upadají.
- Jan Dobrovský představil relativně novou iniciativu města, tzv. „inovační vouchery“. Jedná se o formu spolufinancování inovativních projektů ve všech odvětvích, které zahrnují spolupráci s vysokými školami.
- Jana Vinšová je toho názoru, že finanční podpora není tím, co mladí kreativci potřebují nejvíce. Každý rok se na sdružení CZECHDESIGN obrací velké množství začínajících umělců, kteří si neví rady s byrokracií a chybí jim k úspěchu potřebné podnikatelské schopnosti. Jan Dobrovský dodal, že finanční podpora je podporou, která by neměla být poskytována jako první.

SEMINÁŘ VI

Vedoucí semináře:

Calvin Taylor (profesor kreativní ekonomie, Univerzita v Leeds)

Jana Vinšová (spoluzakladatelka a výkonná ředitelka, CZECHDESIGN)

- Vzestup kreativní ekonomiky je výzvou pro městské zastupitele, protože tento sektor ekonomiky nemá jasného představitele a většinou není možné identifikovat ani největšího hráče, na kterého by se veřejná správa mohla v rámci komunikace s odvětvím snadno obrátit.
- Calvin Taylor představil několik modelů, jak město může podporovat kreativní průmysly.
- Tradiční centralizovaný přístup veřejné správy k soukromému sektoru je nefunkční v případě kreativní ekonomiky, především kvůli specifikám tohoto odvětví. Praha by se v přístupu ke kreativní ekonomice mohla inspirovat v zahraničí, kde se některé jiné modely osvědčily.
- Magistrát hl. m. Prahy může například podporovat kreativní odvětví tím, že je nebude opomíjet při zadávání veřejných zakázek a sám bude jejich produkty schopen ocenit. Další role, kterou Praha může hrát je být iniciátorem podnikání v kreativním sektoru, a to poskytováním drobných pobídek k nastartování dalších projektů v Praze. Praha se může inspirovat modelem akcelératoru, kdy bude podporovat úspěšné projekty a umožňovat jim další růst. Ideálně by se město také dokázalo zhostit strategického vedení s jasnou vizí pro kreativní ekonomiku.
- Kromě města by k rozvíjení spolupráce s kreativní ekonomikou měli být přizváni také další aktéři. Těmito mohou být osoby nebo instituce, které jsou schopny být zprostředkovateli dialogu města Prahy na straně jedné a heterogenním kreativním sektorem na straně druhé. Svou úlohu by měly mít také univerzity, občanské iniciativy a angažovaní podnikatelé.
- Příležitostí ke spolupráci veřejného sektoru s kreativními odvětvími je mnoho, dle profesora Taylora je však třeba mít na paměti, že někdy méně je více a zásahy veřejné správy do tohoto sektoru ekonomiky jsou leckdy kontraproduktivní.
- Praha by měla více propagovat pozitivní příklady spolupráce s kreativními odvětvími, čímž by k podobné spolupráci mohla motivovat také soukromý sektor.